

Alina Sudół

EDUKACJA CZYTELNICZA W BIBLIOTECE PEDAGOGICZNEJ W TARNOBRZEGU

DOBRE PRAKTYKI

Warszawa 2015

Projekt graficzny i skład

Łukasz Kluz

Wykorzystano elementy projektu

Studia Kreatywnego Małgorzaty Barskiej

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2015

Udostępnianie

Ośrodek Rozwoju Edukacji

00-478 Warszawa

Aleje Ujazdowskie 28

www.ore.edu.pl

Materiał przygotowany w ramach programu *System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół*, realizowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Biblioteka pedagogiczna to bardzo ważna placówka w systemie oświaty dla nauczycieli, studentów, uczniów. Biblioteki pedagogiczne często są jedynym wsparciem naukowym na danym terenie, pełniąc rolę bazy książkowej i fachowego poradnictwa. Do zadań biblioteki pedagogicznej należy m.in. inspirowanie i promowanie edukacji czytelniczej.

Według Jadwigi Andrzejewskiej (2003, s. 13–17) biblioteki realizują to zadanie poprzez:

- gromadzenie i udostępnianie uczniom i nauczycielom źródeł informacji;
- zapoznanie uczniów ze zbiorami biblioteki, warsztatem informacyjnym i regulaminem;
- udzielanie indywidualnego instruktażu, różnorodnych porad i informacji bibliotecznych, katalogowych, bibliograficznych, rzeczowych i tekstowych;
- udzielanie pomocy w organizowaniu zajęć bibliotecznych przez bibliotekarzy szkolnych lub przeprowadzaniu takich zajęć;
- wypożyczanie bibliotekom szkolnym materiałów do zajęć bibliotecznych, konkursów, spotkań autorskich;
- informowanie bibliotekarzy szkolnych swojego rejonu o organizowanych imprezach;
- utrzymywanie z bibliotekami szkolnymi w rejonie działania biblioteki ścisłej współpracy.

Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu realizuje edukację czytelniczą poprzez organizowanie seminariów i konferencji, spotkań autorskich, zajęć edukacyjnych prowadzonych przez pracowników biblioteki i uznane autorytety. Współpracuje z nauczycielami i bibliotekarzami szkolnymi, wspiera działający przy Bibliotece Zespół Samokształceniowy Nauczycieli Bibliotekarzy. Na zajęciach bibliotecznych edukuje młodzież, przygotowując ją do samokształcenia, doskonalenia umiejętności docierania do różnych źródeł informacji. W różny sposób promuje czytelnictwo na wszystkich etapach kształcenia, nie zapominając również o najmłodszych czytelnikach. Dla poszerzenia edukacji czytelniczej prowadzi Elektroniczny Biuletyn, w którym czytelnicy realizują swoje pasje literackie. Ponadto promuje nowości z zakresu pedagogiki, psychologii oraz bestsellery literatury pięknej na stronie WWW Biblioteki i Facebooku. Poprzez ekspozycje książek i materiałów multimedialnych oraz wystawy i wystawki propaguje najnowsze osiągnięcia naukowe i literackie. Biblioteka działa w myśl zasady, że edukację czytelniczą można prowadzić różnymi formami pracy.

Zajęcia biblioteczne

1/ Prowadzone przez pracowników biblioteki:

- *Zasady korzystania z katalogu Opac, sporządzania bibliografii załącznikowej* – dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i gimnazjów. Podczas cyklicznych zajęć młodzież poznaje zasady korzystania z katalogu komputerowego, uczy się samodzielnego korzystania z różnych źródeł informacji, wyszukiwania literatury pomocniczej do prezentacji maturalnej oraz sporządzania bibliografii załącznikowej i przypisów.
- *Wpływ czytania na rozwój intelektualny* – dla uczniów gimnazjów. Głównym celem zajęć było zachęcenie uczniów do czytania i uświadomienie, czym jest czytanie, jakie

obszary mózgu uaktywnia, jakie umiejętności rozwija oraz jakie efekty przynosi w późniejszych latach życia.

- *Jak się uczyć skutecznie?* – dla uczniów szkół podstawowych. Zaprezentowano wybrane metody i techniki uczenia się, które pozwalają jak najwięcej zrozumieć i zapamiętać. Zajęciom towarzyszyła wystawa książek na temat technik uczenia się, szybkiego czytania, doskonalenia pamięci.
- *Książka – to nie zawsze znaczy to samo* – dla uczniów szkół podstawowych. W formie prezentacji pokazano różne formy książki od tabliczek glinianych, zwojów, poprzez książki drukowane, do e-książek zapisanych w formie elektronicznej. Zwrócono też uwagę na książki dla niewidomych w alfabecie Braille’a i audiobooki. Prezentację wzbogaciła wystawa książek wydanych w XIX w. oraz publikacje na temat historii książki.
- *W poszukiwaniu zaginionego hasła* – dla uczniów szkół podstawowych. Gra biblioteczna polegająca na rozwiązywaniu poszczególnych zadań dotyczących książki. Uczniowie zwiedzali bibliotekę, poznawali księgozbiór oraz przeprowadzali wywiady z pracownikami. Końcowym efektem zabawy było ułożenie dwóch haseł reklamujących czytelnictwo: „Czytanie dobrych książek jest niczym rozmowa z najwspanialszymi ludźmi minionych czasów”, „Czytanie książek to najwspanialsza zabawa, jaką sobie wymyśliła ludzkość”.
- *Tropem Miziołków* – dla uczniów szkół podstawowych Gra biblioteczna sprawdzająca znajomość lektur szkolnych z wykorzystaniem tekstu *Dynastii Miziołków*. Zwycięska grupa otrzymała nagrodę książkową, którą przekazała bibliotece szkolnej.
- *Przedszkolaki w bibliotece: zabawy i zagadki* – dzieci uczestniczyły w zabawach i grach bibliotecznych przygotowanych przez pracowników, które były połączone z projekcją filmów (*Rodzina Pytalskich, Opowiadania Muminków*).

2/ Zajęcia otwarte:

- *Z wizytą w Bibliotekolandii* – zajęcia prowadzone przez nauczycielkę języka polskiego dla uczniów szkół podstawowych. Uczniowie poprzez zabawę poznawali bajki i baśnie, byli zachęceni do czytania i odwiedzania biblioteki.
- *Książka a film, jak zachęcić do czytania książek* – zajęcia prowadzone przez nauczyciela bibliotekarza dla uczniów szkół podstawowych. Uczniowie porównywali książkę *Alicja w krainie czarów* z adaptacją filmową, następnie sami tworzyli adaptacje filmowe wybranych przez siebie książek.
- *Zabawy gazetowe wg metody Emila Jaques’a Dalcroze’a* – zajęcia pokazowe dla nauczycieli wychowania przedszkolnego. W zabawie wykorzystano twórczą metodę aktywizacji muzyczno-ruchowej dzieci przy wsparciu środków dydaktycznych: gazet i płyt muzycznych CD. Dodatkowo wyświetlono film dokumentalny ze zbiorów biblioteki *Być i mieć*.
- *Klub Przyjaciół Książki* działający przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Grębowie – przykład promocji czytelnictwa wśród uczniów, rodziców oraz całej społeczności

lokalnej dla bibliotekarzy szkolnych. Prezentowano projekty: „Baśnie różnych narodów”, „Urodziny książkowego misia” i inne nowatorskie formy propagowania czytelnictwa („Noc z Andersenem”, „Między nami czytelnikami”).

Spotkania autorskie

- Jan Olko – tarnobrzesci nauczyciel poeta. Podczas spotkania autor przedstawił swój dorobek literacki. Odbyła się recytacja wierszy z tomiku *W grudce ziemi* w wykonaniu nauczycieli języka polskiego tarnobrzesckich szkół.
- Dr Lucyna Łysiak-Kosowska – nauczyciel bibliotekarz, autorka książki *Życie religijne w dekanacie Miechocin w latach 1918–1939*. W ciekawy sposób opowiedziała, jak powstawała jej książka, skąd czerpała wiadomości, oraz przytoczyła wiele ciekawostek z życia naszego regionu. W spotkaniu uczestniczyli bibliotekarze szkolni, nauczyciele, młodzież tarnobrzesckich szkół, mieszkańcy Tarnobrzega
- Dr Małgorzata Lis – autorka książki *Z Grywałdu na Uniwersytet Jagielloński: życie i działalność kulturalno-oświatowa Michała Marczaka (1886–1945)*. Uczestnicy spotkania poznali wiele ciekawych i mało znanych faktów z życia wybitnego tarnobrzesckiego bibliotekarza, badacza i propagatora kultury regionalnej

Promocja zbiorów

- Wystawy – organizowane się wystawy tematyczne i ekspozycje zbiorów z okazji rocznic i ważniejszych wydarzeń. Zbiory biblioteczne prezentowane się także podczas imprez kulturalno-oświatowych na terenie miasta: dyktando miejskie, festiwale szkół, konferencje, seminaria. Wypożyczane się również tematyczne zestawy książek do szkół i placówek kulturalno-oświatowych.
- „Biuletyn Elektroniczny Biblioteki Pedagogicznej” – dwumiesięcznik, ukazujący się od listopada 2013 r. W działach „Recenzje naszych czytelników” i „Polecam do czytania” zamieszczane są recenzje i opisy ciekawych książek. Nawiązano współpracę z czytelniczkami, które są autorkami blogów literackich. W dziale „Ciekawa inicjatywa” nauczyciele tarnobrzesckich szkół dzielą się swoimi nowatorskimi działaniami, opisują ciekawe wydarzenia, które miały miejsce w ich placówkach.
- *Kulturałki* – program lokalnej telewizji promujący wydarzenia kulturalne regionu, w którym prezentowano najciekawsze książki z pedagogiki i psychologii oraz innych dziedzin wiedzy.
- Facebook – na fanpage’u zamieszczane są recenzje nowości wydawniczych, a także informacje o imprezach bibliotecznych typu seminaria, wystawy książek, Tydzień Bibliotek. Recenzje mają wiele odsłon i „polubień”, co przekłada się na popularyzację czytelnictwa i ilość wypożyczeń
- Strona WWW biblioteki – na stronie zamieszczane są zestawienia bibliograficzne, wybór literatury dla maturzystów i do konkursów przedmiotowych, wykazy wybranych nowości z adnotacjami.

Seminaria, konferencje

- Seminarium *Stanisław Piętałak: piewca ziemi tarnobrzeszkiej* – przedstawiono sylwetkę i twórczość poety pokolenia okresu międzywojennego, wywodzącego się z nurtu wiejskiego literatury polskiej. Biblioteka przygotowała zestawienie bibliograficzne, omówiono również publikacje dotyczące życia i twórczości regionalisty znajdujące się w księgozbiorze. Seminarium towarzyszyła wystawa zbiorów poświęcona pisarzowi.
- konferencja *Jan Słomka – życie z pasją* – wykład prawnuczki Jana Słomki, autora *Pamiętników włościanina*, połączony z czytaniem fragmentów utworu. Uczniowie wzięli udział w quizie na temat wójta z Dzikowa. Konferencji towarzyszyła wystawa zbiorów *Tarnobrzeg – wczoraj i dziś*.

Wspomaganie szkół i bibliotek szkolnych

1/ Zespół Samokształceniowy Nauczycieli Bibliotekarzy – cykliczne spotkania bibliotekarzy szkolnych mające postać wykładów i wymiany doświadczeń oraz wspierające nowatorskie inicjatywy i samodoskonalenie. Na zakończenie każdego spotkania odbywa się prezentacja wybranych nowości książkowych i multimedialnych. Przykładowe tematy spotkań:

- *Wyszukiwanie informacji w bibliotekach cyfrowych*. Celem spotkania było uświadomienie nauczycielom bibliotekarzom, jak doskonałym narzędziem wspierającym edukację są biblioteki cyfrowe. Korzystając z ich zasobów, nauczyciel może dbać o rozwój zawodowy, doskonalić swój warsztat pracy oraz docierać do utworów niedostępnych w tradycyjnych bibliotekach. Uczniowie mogą korzystać online z lektur szkolnych, słowników, encyklopedii i innych materiałów. Łatwy dostęp do elektronicznych książek pozwala zachęcić do czytania młodych czytelników, którzy preferują cyfrowe wersje od tradycyjnej postaci książki.
- *Prezentacja czytelni on-line Ibuk-Libra*. Podczas spotkania przedstawiono ofertę elektronicznych wersji publikacji wykupionych przez biblioteki pedagogiczne województwa podkarpackiego, zwrócono uwagę na różne opcje wyszukiwania publikacji przy użyciu odpowiednich filtrów oraz zademonstrowano zaawansowane funkcje pracy z książką. Przedstawiono zalety konta My Ibook.

2/ Oferta biblioteki przy realizacji edukacji czytelniczej:

- Czytamy dzieciom: zajęcia czytelnicze dla przedszkolaków.
- Biblioteczne zabawy z Tuwimem: zajęcia biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych.
- Pamiętniki Jana Słomki i Ferdynanda Kurasia: źródło wiedzy o kulturze regionu – lekcja biblioteczna dla gimnazjum.
- Od tabliczki glinianej do książki drukowanej: krótki zarys historii książki – lekcja biblioteczna dla gimnazjum.
- Wyszukiwanie informacji w bibliotekach cyfrowych: zajęcia biblioteczne dla szkół ponadgimnazjalnych.

- Wyszukiwanie informacji w systemach online: zajęcia biblioteczne dla szkół ponadgimnazjalnych.

Bibliografia

Andrzejewska J., (2003), Edukacja czytelnicza i medialna. Poradnik metodyczno-programowy dla wszystkich typów szkół, Warszawa: Wydawnictwo SBP.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl